

GLOSA

NEWSLETTER UDRUGE OPĆINA U RH

BROJ 16

PROSINAC 2012

- Trebaju li se lokalne zajednice zaduživati i s kojim razlogom?
- Zakonske promjene: pokušaj unaprjeđenja lokalne demokracije racionalizacije poslovanja

Sadržaj

- Zakonske promjene: pokušaj unaprjeđenja lokalne demokracije racionalizacije poslovanja 4
- U Europi: Hrvatska na velikoj pariškoj sceni 8
- Kolektivna introspekcija: što danas znači biti hrvatska žena na selu? 11
- Trebaju li se lokalne zajednice zaduživati i s kojim razlogom? 17
- Događaji i aktivnosti od listopada do prosinca 2012. 19

Uvodnik

Poštovani čitatelji,

klimatska zima 2012./2013. za GLOSU, elektroničko glasilo Udruge općina, rastegnula se zajedno s legislativnom. Kasna jesen obilovala je prijeporima oko novih zakonskih rješenja podvrgnutih javnoj raspravi, a ponekad i javnom /medijskom linču. Počela je i provedba zakona koji u značajnoj mjeri utječe na našu svakodnevnicu (poput zakona o legalizaciji bespravno sagrađenih objekata), a na lokalnim izborima u svibnju primijenit će se izmjene u izboru za lokalna predstavnička i izvršna tijela. U najavi su još neke promjene (porez na nekretnine) koje bi nam trebale donijeti ako ne odmah boljatik, a ono barem više reda u sustav. Ako to znači da se u državi dogovaramo na širokoj osnovi i tako omogućavamo vlasti da vuče što kvalitetnije poteze, u pitanju je dobar posao. No, je li to i dovoljno? Naime, građani žele znati i što ih očekuje u budućnosti, oni vape za strategijom – u poljoprivredi, u brodogradnji, zdravstvu i zapošljavanju, turizmu..., a ne samo za mjerama koje će omogućiti da se premosti trenutni akutni problem.

Lokalna samouprava na svojim plećima osjeća sve nedostatke i nedorečenosti koje, u kombinaciji s teškom ekonomskom situacijom i besparicom, umnogome otežavaju njezino funkcioniranje. Lokalna samouprava još je uvijek češće na udaru kritike nego cilj pohvale. Stoga se nadamo da tekstovi koje donosimo u GLOSI u nekom dijelu nadoknađuju potrebu za pojašnjenjima, da su našim članicama zanimljiva iskustva i primjeri dobre prakse, ali i da smo svi zajedno shvatili koliko je važno iskoristiti medij i razmjenjivati tako skupu robu kao što su informacije. Donosimo malo francuskih iskustava, pregled predloženih zakonskih promjena gdje zakonotvorac želi uvesti elemente racionalizacije djelovanja lokalne samouprave, rezultate analize što danas znači biti hrvatska žena na selu.

Još vas jednom pozivamo na suradnju u GLOSI!

UREĐNIŠTVO

→ Zakonske promjene: Pokušaj unaprjeđenja lokalne demokracije i racionalizacije poslovanja

U posljednjih je desetak godina lokalna samouprava bila izložena intenzivnoj regulaciji. Od 2001., kada je uspostavljen sustav lokalne samouprave kakav poznajemo danas, skoro svake je godine donesen, promijenjen ili nadopunjeno neki zakon koji oblikuje sustav, a teško je i pobrojati promjene drugih zakona koje lokalna samouprava primjenjuje u okviru svojih nadležnosti. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (ZOLIPS), temeljni propis lokalne samouprave u Hrvatskoj, mijenjan je i nadopunjavan četiri puta, a posljednje je opsežnije promjene doživio 2007. Iste godine uveden je i neposredni izbor načelnika, gradonačelnika, župana i gradonačelnika Grada Zagreba. Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi donesen je 2008., a izmjenjen i dopunjen 2011. Zakon koji uređuje izbore članova predstavničkih tijela doživio je pet izmjena i dopuna od donošenja (2001.), a pročišćeni tekst objavljen je

2005. Međutim, očito je da niti tako intenzivna zakonodavna aktivnost do sada nije stvorila stabilan sustav pa je Vlada RH, posljednjim prijedlogom izmjena i dopuna ZOLIPS-a te prijedlogom zakona o lokalnim izborima, učinila još jedan napor u cilju otkla-

njanja uočenih nedostataka.

Već u svibnju 2012. Ministarstvo uprave pokrenulo je javnu raspravu o promjenama ZOLIPS-a i spajanju dvaju zakona koji uređuju lokalne izbore u jedan. S obzirom na to da su se nacrti ovih propisa našli u Saboru RH tek u listopadu, nije pogrešno reći da se radi o jednoj od najduljih javnih rasprava o promjenama zakona koju smo do sada doživjeli pa smo, slijedom toga, bili ugodno iznenadeni načinom kojim Vlada pristupa zakonskim promjenama. Doduše, na dio javne rasprave koji je vođen od polovice srpnja do polovice kolovoza prigovorili smo da se radi o sredini ljeta, razdoblju koje nije najpovoljnije za razgovor o ozbiljnim temama. No, gledajući unatrag, niti ova činjenica nije umanjila dobar osjećaj da se radilo o jednoj od rijetkih situacija u kojima središnja vlast lokalnu samoupravu doista pita za mišljenje. Dobar osjećaj nadopunjjen je i činjenicom da niti jedna od predloženih izmjena zakona nije usvojena u hitnom postupku koji smo, nažalost, već prihvatali kao standard postupanja Sabora.

Udruga općina je, uz pomoć svojih članica, u procesu javne rasprave aktivno sudjelovala na više načina i u više navrata. Tijekom svibnja od naših smo članica zatražili mišljenje o nacrtima izmjena zakona, uputili pisana mišljenja Ministarstvu uprave u svibnju i kolovozu, sudjelovali u radu saborskog Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, sudjelovali na nekoliko sastanaka, itd.

Na kraju, čini se da smo kao Udruga uspjeli dobro argumentirati ono što nam se činilo neprikladno u predloženim izmjenama jer je Ministarstvo uprave od nekih rješenja koja su bila predviđena prvotnim nacrtima odustalo, a neke je naše sugestije

usvojilo u formulacijama koje smo predložili.

Što je cilj predloženih promjena?

Pregledom predloženih promjena stječe se dojam da je namjera zakonotvorca unaprijediti način na koji se u Hrvatskoj konzumira lokalna demokracija i uvesti neke elemente racionalizacije djelovanja lokalne samouprave. Iako se predložena rješenja na prvi pogled ne čine lošima, dosadašnje iskustvo nam govori da se promjena zakonskog okvira koji uređuje sustav lokalne samouprave često radi na temelju nedovoljno promišljenih rješenja koja tek u primjeni pokazuju sve svoje nedostatke, nešto kao socijalni pokus sa uzorkom od četiri milijuna sudionika. Hoće li i ovoga puta biti tako, vidjet ćemo.

Utvrđen je fiksni broj članova predstavničkog tijela u odnosu na broj stanovnika lokalne jedinice. Usporedba sa sadašnjim uređenjem pokazuje da će se ukupni broj zastupnika u lokalnim predstavničkim tijelima smanjiti, što je svakako na tragu racionalizacije poslovanja lokalne samouprave. Nadamo se, dakako, da novo rješenje neće značiti i ograničenje reprezentacije građana. Na tragu racionalizacije poslovanja je i rješenje koje utvrđuje da se u lokalnim jedinicama u kojima je prestanak mandata izvršnog čelnika nastupio nakon isteka dvije godine neće raspisivati izvanredni izbori već će, prema utvrđenim pravilima, dužnost izvršnog čelnika preuzeti zamjenik. Time je potvrđeno i razrađeno rješenje koje je uvedeno već krajem 2011.

Utvrđeno je cijelovito rješenje opoziva izvršnog čelnika putem referendumu. Ovo je novi pokušaj da se osmisli sustav koji će građanima

omogućiti da izvršnog čelnika s kojim nisu zadovoljni uklone s dužnosti. Primjećujemo da dosadašnji način opoziva putem referendumu nije proizveo učinak jer niti jedan od nekoliko raspisanih referendumu u posljednje tri godine nije uspio. Nismo sigurni da će novi način provođenja referendumu biti bolji, ali teško da može biti lošiji pa je već i to svojevrsni dobitak. Zato, živi bili pa vidjeli!

U lokalnim jedinicama u kojima više nacionalnih manjina ima pravo na sudjelovanje u izvršnoj vlasti svaka od tih nacionalnih manjina ima pravo i na svoga zamjenika izvršnog čelnika. To će u nekim multietničkim sredinama, kao i do sada, predstavljati dodatno financijsko opterećenje (ako zamjenici dužnost obavljaju profesionalno) bez posebnog učinka. No, već smo naučili da je demokracija ponekad skupa.

Najveća novost u odnosu na izbore za članove vijeća mjesnih odbora je to što će svaka lokalna jedinica, sukladno načelima demokratskog postupka, utvrditi vlastiti postupak izbora. To znači nekoliko stotina različitih izbornih postupaka, ali i prestanak primjene pravila izbora za članove predstavničkih tijela koja su se u praksi pokazala teško provedivima.

Jedna od izmjena koja je u procesu javne rasprave izazvala puno problemike jest utvrđivanje razloga radi kojih se istovremeno može raspustiti predstavničko tijelo i razriješiti izvršni čelnik. Usprkos tome što je bilo predloženo nekoliko razloga za istovremeno raspuštanje i razrješenje, načrt konačnog prijedloga zadržao se samo na jednom, a to je ako u zakonom utvrđenom roku ne bude donesen proračun ili odluka o privremenom financiranju. Time se, opravданo, pokušava doskočiti dugotraj-

nim, besplodnim nadmudrivanjima predstavničkog tijela i izvršnog čelnika u lokalnim jedinicama u kojima postoji kohabitacija različitih političkih opcija. Jer, nadmudrivanja se ionako na kraju prelome preko leđa građana.

Opći je dojam predloženih izmjena da su njima, među ostalim, otklonjeni pravno-tehnički prigovori koje je važeći Zakon trpio tijekom i nakon posljednjih lokalnih izbora te da su predstavljene novine koje bi trebale ojačati sustav lokalne samouprave i učiniti ga stabilnijim. No, neizvjesno je hoće li doista biti tako. Primjećujemo i to da je opseg predloženih izmjena toliki da bi, prema svim uzusima pravne struke i zdrave pameti, bilo uputnije donijeti posve novi zakon. Nažalost, proučavanje nesagledivih izmjena postala je naša svakodnevica dok su (službeni) pročišćeni tekstovi zakona iznimka koja potvrđuje pravilo. Pored svega, osobito nam je drago da je Ministarstvo odustalo od toga da se pročelnicima lokalnih upravnih tijela utvrdi zapošljavanje na mandat. Tome

se UORH snažno usprotivio smatrajući da rješenje ne može pridonijeti izgradnji kvalitetne lokalne uprave već da će, naprotiv, u dugoročnom razdoblju takvo rješenje smanjiti kvalitetu lokalnih upravnih tijela.

Lokalni izbori u starom ruhu

Izbori za lokalna predstavnička i izvršna tijela dosada su bili uređeni s nekoliko zakona koji nisu bili potpuno međusobno uskladeni. Donošenjem jednog zakona koji će urediti izbore za članove lokalnih predstavničkih tijela i izvršne čelnike te niz važnih pratećih pitanja, uspostavit će se jasan sustav lokalnih izbora u kojem više neće biti nikakvih nepoznanica. To je, prema našem shvaćanju, glavna ideja donošenja zakona. Pritom, temeljni sustav izbora se ne mijenja pa ćemo i dalje članove lokalnih predstavničkih tijela i izvršne čelnike birati neposredno.

Predloženi zakon rješava neka pitanja koja do sada nisu bila rješena na jasan i nedvojben način, poput početka i završetka mandata lokalnih dužnosnika, zabrane višestrukog kandidiranja, nespojivih dužnosti i sl. Zanimljivo je da uORH-u na nacrt zakona o lokalnim izborima nije zaprimio niti jedan komentar svojih članica, što govori u prilog tezi da objedinjavanje lokalnih izbornih zakona u jedan nije donijelo promjene koje zahtijevaju dodatnu polemiku.

Obrazloženje zakona za primjer drugima

Na kraju, ali ne manje važno, ostaje dojam da su obrazloženja predloženih izmjena propisa učinjena profesionalno i temeljito pa stoga kvalitetom odstupaju od uobičajenog standarda obrazloženja prijedloga zakona na

koji smo navikli. Naime, Poslovnik Hrvatskog sabora navodi da svaki prijedlog zakona mora, među ostalim, sadržavati i obrazloženje pojedinih odredbi. Većina prijedloga zakona koje smo u posljednjih nekoliko godina dobili u ruke zadovoljavala je formu, ali nije sadržavala stvarna obrazloženja pojedinih zakonskih rješenja. U pravilu, radilo se o prepisivanju predloženih odredbi zakona bez dodatnih pojašnjenja o tome što je stvarni sadržaj odredbe, motiv za njezino donošenje, način primjene i sl. Predložene izmjene zakona ne unose revolucionarnu promjenu u način obrazlaganja predloženih zakonskih odredbi, ali dosljedno čine ono što su i dosad svi trebali činiti. Čitajući obrazloženje pojedinih odredbi može se lako shvatiti razlog zbog kojeg se odredba našla u zakonu, što se njome želi postići i kako je valja primijeniti. Detalji obrazloženja idu sve do toga da se uz odredbu koja propisuje način utvrđivanja rezultata izbora članova predstavničkih tijela jasno opisuje način računanja rezultata koji omogućava svakome da shvati na koji način dolazi do podjele mjeseta u predstavničkom tijelu. Želimo vjerovati da će opisani pristup biti prihvaćen kao standard i od strane drugih predлагаča zakona.

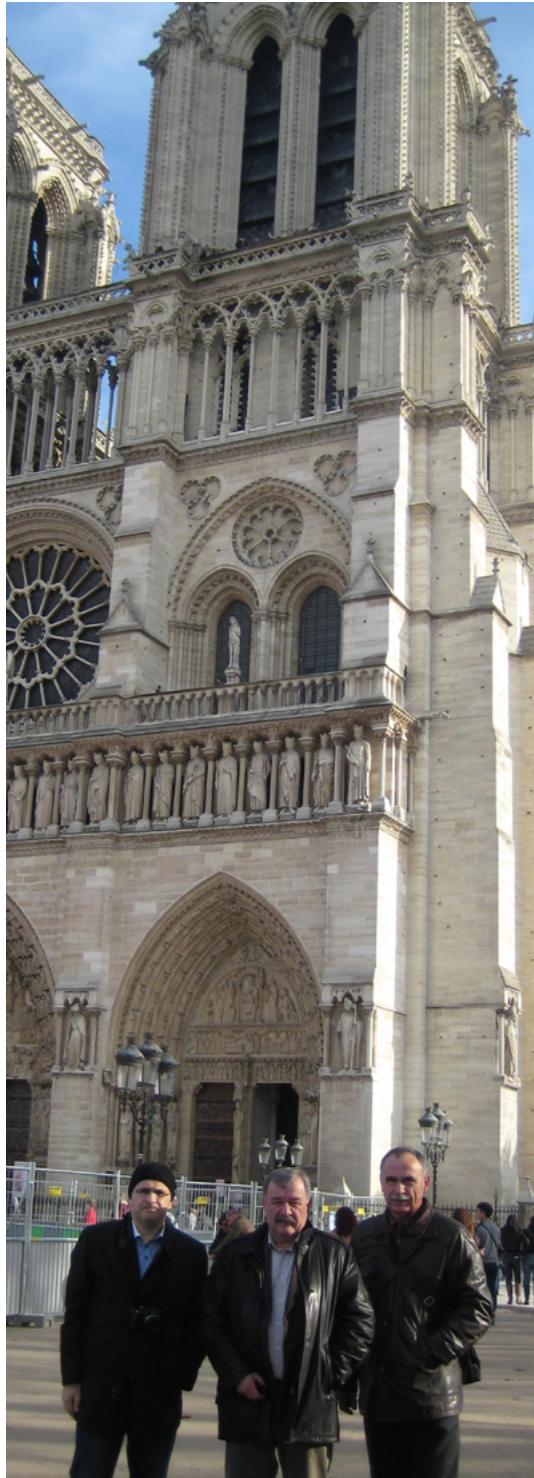
Donošenjem predloženih izmjena zakona bit će ispunjeni svi formalni uvjeti za održavanje još jednih lokalnih izbora u kojima ćemo, na ovaj ili onaj način, sudjelovati svi. Nadamo se da će sustav dočekati hrvatsko članstvo u Europskoj uniji jači i stabilniji. (M.I.)

> [POVRATAK NA SADRŽAJ](#)

→ U Europi: Hrvatska na velikoj pariškoj sceni

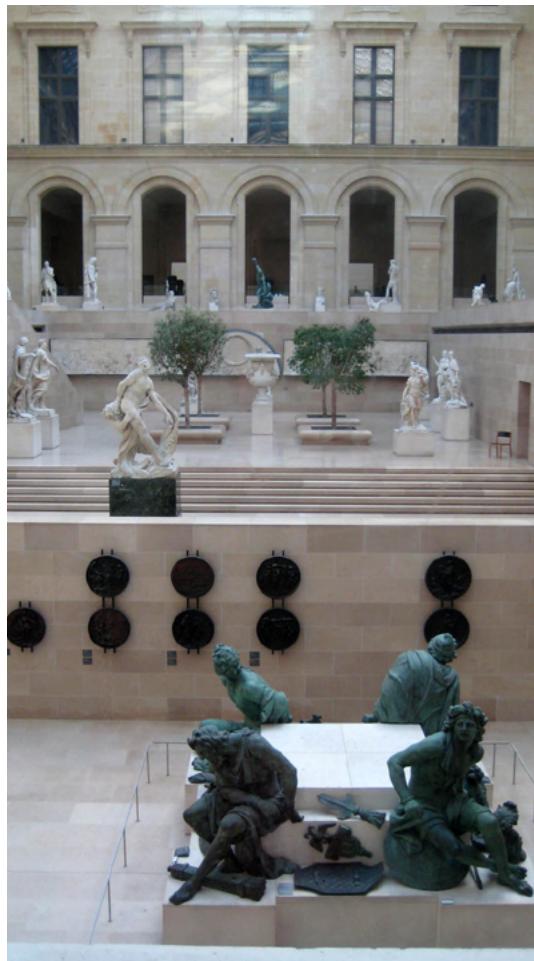
Glavni grad Francuske Pariz prijestolnica je svjetske mode, središte umjetnosti, znanosti i obrazovanja, meka gastronomije i enologije... Često ga nazivaju i Gradom svjetla, a taj opis potvrđuju njegovi sjajni široki bulevari, avenije i trgovi. Simboli grada – Eiffelov toranj, gotička katedrala Notre-Dame, muzejski kompleks Louvre s bogatstvom neprocjenjive vrijednosti, Latinska četvrt koja postoji još otkako je Robert de Sorbon utemeljio prvo sveučilište 1215. godine, bazilika Sacré Coeur na brdu Montmartre, Moulin Rouge i Les Folies Bergère - sve ga to, uz brojne druge znamenitosti, svrstava među najizazovnija i najposjećenija svjetska turistička odredišta.

Nije bez posljedica što je *Code civile*, francuski građanski zakonik koji je građanima osigurao slobodu misli i djelovanja, usvojen davne 1804. godine pod nazivom *Code civil des Français*, ponovno objavljen 1807. kao *Code Napoléon*. Na ovome zakoniku počiva dio pravne kulture u mnogim zemljama diljem svijeta baš kao i građanski brak. *Code civile* postao je, tvrdi se, glavnim revolucionarnim izvoznim proizvodom za cijelu Europu. E sad, kako reći što je važnije i ljudima draže: Édith Piaf, Maurice Chevalier, Georges Brassens, Charles Aznavour, jazz-koncerti u klubu The New Morning ili činjenica da je Pariz među prvima u Europi dobio uličnu rasvjetu pa postao poznat kao grad svjetla? Francuska salata, quiche, vol-au-vent sa školjkama, mousse

od rokfora, palačinke Vouet, fondue bourguignonne, consomme, odrezak cordon bleu, chagall ili chateaubriand, souffle, crêpes suzette, foie gras, baguette ili zabrana prometovanja automobilima starijim od 17 godina?

Upravo ovo potonje namjerava učiniti gradonačelnik Pariza Bertrand Delanoe: pretvoriti uže gradsko područje i pripadajuća predgrađa u zone čistog zraka. Stoga je predložio vladi da zabrani stare automobile kako bi se smanjila emisija štetnih plinova. Ako prijedlog prođe, svi automobile stariji od 17 godina više neće moći prometovati Parizom, a zabranjena će biti i komercijalna vozila starija od 18, te vozila na dva kotača starija od 10 godina. Delanoeov je prijedlog naišao na brojne kritike, a ponajviše ga se uspoređivalo sa "lovom na vještice"

koji će siromašne obitelji učiniti još siromašnijima. Uostalom, tek je 3 posto automobila u Francuskoj starije od 17 godina...

Pariška je kanalizacija također zanimljiva ekološko-povijesna priča. Njezini su mutni labirinti našli mjesto u brojnim literarnim djelima – npr. Victor Hugo opisao ju je kao "savjest" nabujalog grada, ovjekovječivši je u romanu "Jadnici". Nekoliko godina kasnije ta je kanalizacija svoje mjesto našla i u "Fantому u operi" Gastona Leroux-a. Danas se pak nalazi u središtu eksperimenta obnovljive energije čiji je cilj proizvesti grijanje za stambene zgrade, uključujući i predsjedničku palaču. Pariz priželjkuje zelenim izvorima proizvesti 30 posto svojih energetskih potreba do 2020. godine, a novi projekt grijanja u jednoj osnovnoj školi prvi je gradski projekt korištenja energije iz kanalizacije u kojoj je prosječna temperatura između 12 i 20 stupnjeva Celzija. Inženjeri tvrde da je proces pretvaranja kanalizacijske vode u toplinsku energiju siguran, čist i, što je najvažnije, ne smrdi. Tehnologija koristi tople otpadne vode koje otiču iz kanalizacije iz tuševa, perilica za rublje i perilica za suđe. Iako Pariz nije prvi koji će kanalizacijske vode pretvarati u energiju – to se već naime radi u ostalim djelovima Francuske te Norveškoj, Kanadi i Japanu, taj je zeleni projekt dobio najviše prostora u medijima nakon što se za njega odlučio i "grad svjetla".

Za ovu reportažnu prigodu pariška ćemo komunalna pitanja okončati katakombama. Pod tim se nazivom krije komplikirana mreža tunela u kojima je tijekom povijesti pokopano otprije šest milijuna siromašnih građana Pariza. Te su katakombe podignute na mjestu napuštenog kamenoloma u 18. stoljeću, a posjetitelji danas mogu

vidjeti samo Gradsku kosturnicu.

S razvojem grada i rastom broja stanovništva gradska su groblja postajala prenapučena, a zbog neodgovarajućih uvjeta pokopa u središtu grada u 17. i 18. stoljeću bilo je mnogo zaraznih bolesti. Zato su gradski oci bili odlučili da se kosti premjeste u podzemne hodnike, zapravo nekadašnje vapnenačke kamenolome.

Zašto nam je ovaj put zanimljiv Pariz?

Zato što je u jesen 2012. u francuskom glavnom gradu po prvi puta u povijesti održan tromjesečni festival hrvatske kulture u Francuskoj pod nazivom "Croatie, la voici", događaj jedinstven po opsegu i dometima, koji je nastao obuhvatiti i ostale načine na koje dvije nacije i dvije kulture mogu doći u dodir i koji će pridonijeti boljem razumijevanju, prenošenju pozitivnih iskustava i interesnoj suradnji.

Dopredsjednici Udruge općina u RH odnosno članovi Koordinacije lokalne samouprave u RH Stjepan Muhek i Ivica Mesić sudjelovali su na četvrtim susretima francusko-hrvatske decentralizirane suradnje, zajedno s predstavnicima Lipika i Dubrovnika te Splitsko-dalmatinske županije, 19. studenog 2012. u Rueil-Malmaisonu, francuskom gradiću nadomak Pariza.

Inače, udruga francuskih jedinica lokalne samouprave Ujedinjeni gradovi Francuske ima 500 članica i koordinira mrežu od 3.000 lokalnih vlasti koje se bave decentraliziranom suradnjom. Ujedno udruga služi kao desna ruka francuskom ministarstvu vanjskih poslova

Dosadašnja tri susreta francuske i hrvatske decentralizirane suradnje održana su u Hrvatskoj, no od posljednjega u Dubrovniku prošlo je pet godina pa su svi sudionici skupa

zaključili kako su duge stanke nepotrebne i štetne, s obzirom da suradnja na lokalnoj razini može donijeti samo nešto dobra u aktualnim ekonomskim i političkim vremenima. Osim toga, razmijenjena su iskustva, dogovarani zajednički projekti. Ostaje da se dočekaju i rezultati.

> POVRATAK NA SADRŽAJ

→ Kolektivna introspekcija: Što danas znači biti hrvatska žena na selu?

Što uopće znamo o životu žena na hrvatskom selu? Sve informacije koje povremeno dopiru do šire javnosti samo su sitni djelići, fragmenti stvarnosti istrgnuti iz svakodnevice negdje u Zagori, Baranji, Medimurju, Istri... Oni nikad ne govore dovoljno, nikad ne objašnjavaju razloge neke pojave, porive ili motivaciju pojedinaca - jednako žena ili muškaraca, pravu muku ili iskrenu radost načina života, a nama ostalima, koji uživamo navodne privilegije urbanog života, omogućavaju tek djelomični uvid utemeljen često na ekscesnim i društveno ili ekonomski neprihvatljivim pojavama.

Odavno nema preciznih znastvenih istraživanja ni točnih podataka. Položaj žena na selu, njihovo obrazovanje, odnos s muškarcima, pravo na rad i kulturu, politička uključenost, nasilje – nije nešto što dosljedno zanima vlast. Možda samo u vremenu poput ovoga sada – kad se bliže lokalni izbori pa se kandidati sjete da je pola glasačkog stroja u rukama žena, pa i onih na selu. A mediji - oni o ženama na selu javljaju samo kad se bira uzorita domaćica (a i to u posljed-

nje vrijeme izaziva kontroverze).

No, pokazalo se i jedno malo svjetlo u tunelu. Vođeni određenim zakonskim preduvjetima i programskim zahtjevima, posebice u međunarodnim okvirima, u Ministarstvu poljoprivrede Vlade RH 2008. godine pokrenuli su projekt "Status i uloga žene u ruralnim područjima". Voditeljica projekta i ujedno osoba najzaslužnija što su fascinantni podaci opsežne ankete nakon tri godine ugledali svjetlo dana je Karmen Sinković, entuzijastična agronominja iz tog ministarstva. Na sve je strane razaslala upitnik sa 101 pitanjem za ruralne žene i neumornim prikupljanjem i pažljivom analizom došla do egzaktnih podataka koji sad izazivaju pozornost znastvene javnosti, ali i politike. Njezinom ljubaznošću zanimljivi podaci postali su dostupni i Udrudi općina.

Na razmedju prošlosti i budućnosti

Obzirom na starosnu dob, bračni i radni status sudionica ankete te njihov prosječan broj godina provedenih u

bračnoj zajednici na dan ankete (24,19 godina) proizlazi da su u anketu bile uključene osobe čije životno iskustvo i njihovi odgovori na brojna pitanja, stavovi i razmišljanja daju veliki doprinos ostvarenju cilja istraživanja. Sudionice ankete, njih 1656, bile su žene iz ruralnih područja osamnaest županija, prosječne starosne dobi 42 godine.

Unatoč brojnim preprekama s kojima se susreću žene iz ruralnih područja koje ih sprječavaju da se u potpunosti uključe u zajednice u kojima žive (primjerice rodna podjela poslova, zapošljavanje i samozapošljavanja, uključivanje u rad i sustav odlučivanja u jedinicama lokalne samouprave i sl.), zapažene su neke spomena vrijedne posebnosti: optimizam, pozitivizam, tolerancija, druželjubivost, kreativnost, prihvatanje promjena života koje nosi novo vrijeme, ali i nastojanje zadržavanja tradicije, običaja i time

očuvanje identiteta kraja u kojem žive. Radi se o osobama koje su veći dio svog života provele u ruralnom području (93,78%). Većina ih se vraća ili neposredno nakon školovanja ili po završetku radnog vijeka i nastavljuju živjeti u ruralnom području (99,34%). U mjestu u kojem danas žive zadovoljno je 60,27% sudionica ankete. U ruralnim, posebice seoskim područjima, religijska pripadnost je oduvijek imala i ima značajan utjecaj na svakodnevni život, što pokazuju odgovori na pitanja o religioznosti i najdražim blagdanima. Na pitanje o odnosu prema religiji 71,74% sudionica izjavilo je da su vjernice i prihvataju sve što ih njihova vjera uči, dok je 20,47% izjavilo da su vjernice iako ne prihvataju sve što ih njihova vjera uči. Sudeći prema statističkom uzorku domaćica ima 33,57%, nezaposlenih žena 26,63%, u stalnom radnom odnosu 23%, povremenog zaposlenih 7,61%.

Dnevno u prosjeku sudionice ankete imaju 1,5 do 2 sata vremena isključivo za sebe, ovisno o poslovima na gospodarstvu (posebice sezonskim), starosnoj dobi djece i njihovim potrebama, potrebnoj skrbi koju pružaju starijim članovima obitelji i sl. Slobodno vrijeme najčešće popunjavaju gledanjem televizije, posjetima prijateljima i rodbini, odlaskom u crkvu, pjevanjem u zboru, plesom u folklornom društvu, čitanjem knjiga i novina, izrađujući ručne radove, odlaskom u kino, na izlete, izložbe, baveći se sportom, pisanjem, slikanjem, fotografiranjem, te sviranjem. Omiljeni mediji su im televizija i radio, a u manjoj mjeri dnevne novine i internet. U odnosu na ranije godine, danas žene iz ruralnih područja odlaze na godišnji odmor (18,90%), putuju u

inozemstvo (54,11%), voze osobni automobil (41,89%) te su aktivne i izvan svojeg domaćinstva/gospodarstva.

Prema izjavama sudionica ankete najčešće su članice udruge (89,39%) ili kulturno-umjetničkog društva (45,07%) no isto tako članice su zadruge, sportskog ili vatrogasnog društva, župnih caritasa, zatim političkih stranaka, kao gospodarstvenice članice su Hrvatske gospodarske komore i kao obrtnice članice su Hrvatske obrtničke komore. Obzirom na život u obitelji u kojoj su dvije i više generacija, većina njih je zadovoljna (47,04%) ili djelomično zadovoljna (18,42%) svojim statusom u obitelji. Kad bi imale priliku, više od polovice njih (53,68%) promijenilo bi sadašnji način života u skladu sa svime što nosi novo vrijeme.

Čija je zadnja u kući

Želju za dalnjim usavršavanjem znanja izrazila je većina sudionica ankete (60,69%) no nažalost veliki je broj (59,40%) onih koje nemaju mogućnosti dalnjeg usavršavanja, a razlog koji navode najčešće je loša finansijska situacija. Uvjeti života u ruralnim područjima još uvijek uveliko utječu na glavna obilježja i specifičnosti obitelji i odnosa u obitelji. Uglavnom su to obitelji tradicionalne strukture s većim brojem djece i srodnicima (bake, djedovi i drugi članovi šire obitelji) te naglašenom dozom patrijarhalnosti. Usprkos velikim pomacima u demokratizaciji obitelji, patrijarhalna obiteljska zajednica u kojoj otac obitelji ima zadnju riječ postoji i danas.

Jedno od specifičnih obilježja patrijarhalne obiteljske zajednice ogleda se u vlasničkoj strukturi gospodarstva, pa tako sudionice ankete na pitanje „tko je vasnik gospodarstva u kojem žive“ navode: u 47,58% suprug/partner, u 14,55% roditelji supruga, 13,71% roditelji žene. Samo u 12,98% vlasnica gospodarstava je sudionica ankete (najčešće su to žene obrtnice, poduzetnice, udovice koje živi sama na gospodarstvu).

Gdje treba potražiti pomoć kad se radi o nasilju u obitelji još uvijek ne zna 41,41% sudionica ankete. S mogućnostima financiranja projekata od strane EU većina (53,62%) ih nije upoznata. Od onih koje su i upoznate (29,71%, odnosno 15,94%) ih je upoznato ali ne dovoljno) svega 25,53% ih se prijavljivalo za financiranje projekata od strane EU. S mogućnostima financiranja projekata od strane Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja većina ih nije upoznata (54,47%). Od onih koje su upoznate s mogućnostima financiranja projekata

Okvir

Babe! su najprepoznatljivija ženska organizacija civilnog društva među 1656 žena ispitanih u istraživanju “101 pitanje za žene iz ruralnih područja” koje je vodila dipl.ing. Karmen Sinković.

Čak 71% ispitanih žena čule su za Babe!, tek 29 % ih je čulo za Centar za žene žrtve rata, a niti za jednu od četiri ostale navedene ženske udruge (Autonomna ženska kuća, Kontra, Ženska infoteka, Ženska mreža Hrvatske) nije čulo više od 3,3 posto žena. Vrlo malo ispitanica (od 18 do 27 %) čulo je za Ured za ravnopravnost spolova, Saborski odbor za ravnopravnost spolova i Prevobraniteljicu za ravnopravnost spolova. Ova dva pitanja o poznavanju postavljena su u grupi pitanja koja se odnose na nasilje u obitelji. Od ispitanih žena nasilje u obitelji proživiljava njih čak 75% (31% često, a povremeno još 44 posto), a od tih 1234 žene više od polovice ne zna gdje bi potražile pomoć. Očito institucionalni mehanizmi moraju potaknuti promjene u odnosu na stanje ženskih ljudskih prava u ruralnim dijelovima Hrvatske.

(43,06%) za financiranje projekata prijavu je podnijelo 56,94%. S programima poticanja ženskog poduzetništva nije upoznato 81,88% sudionica ankete.

Za hrvatsku ženu hrvatsko društvo je patrijarhalno (75,66%) jer postoji podjela na muške i ženske poslove i uloge, nedovoljno je vrednovanje ženskog rada u svakodnevnom životu (84,24%), postoji razlika u odgoju djevojčica i dječaka (82,37%), ističu se muške osobe u obitelji, politici, medijima i slično (78,20%), podjela kućanskih poslova je na teret žene (77,96%), ima nasilja nad ženama u obitelji (59,90%), podržava se tradicionalno obrazovanje (57,55%). Žene misle da ne bi bilo bolje da djeca po završetku školovanja ostanu živjeti na selu (54,95%) i da žena na selu treba biti zaposlena i izvan domaćinstva (77,11%).

Što zbunjuje hrvatsku ženu na selu pa nema jasan stav? Pitanja po putu jesu li nacionalno mješoviti brakovi nestabilniji od drugih (42,13%), vodi li potpuna sloboda govora dezorganiziranju društva (52,97%), hoće li društveni napredak uvijek počivati na privatnom vlasništvu (60,90%), mora li država danas imati vodeću ulogu u upravljanju gospodarstvom (47,58%). Žene se ne slažu da većina poslova u domaćinstvu po svojoj prirodi više odgovara ženama (47,09%), da je bolje da muž ima posljednju riječ (59,32%), da su muškarcima su bliskije javne, a ženama privatne aktivnosti (41,10%), da interesi države moraju biti važniji od interesa pojedinaca (35,41%), da bi žena trebala obavljati većinu poslova na gospodarstvu (84,67%) jer je prvenstveno domaćica/kućanica (53,84%) ili poljoprivrednica (77,95%).

O anketi

Anketa je imala ponuđene odgovore s mogućnošću dodavanja odgovora koji nije bio naveden, bila je anonimna, provedena je u 18 županija uz pomoć udruga i lokalne samouprave, a ispunilo ju je 1656 žena u dobi od 18 do 81 godine, najviše u prosječnoj dobi od 42 godine. Anketa je uključila žene svih radnih i bračnih statusa, a posebno je vrijedno što su se najviše odazvale upravo one koje silom životnih prilika dobro poznaju situaciju na selu.

Najmlađe sudionice bile su u dobi od 18 godina, a najstarija je bila 81-godišnjakinja. Iz podataka o dobnoj strukturi sudionica ankete najviše ih je (32,73%) pripadalo dobnoj skupini od 36-45 godina, dok je 37,54% sudionica ankete bilo starije od 45 godina, odnosno 29,73% mlađe od 36 godina. Analizom podataka o njihovom bračnom statusu, u anketu su bile uključene gotovo sve kategorije: udate (76,63%), neudate (6,16%), rastavljene (6,28%), koje žive s osobom s kojom nisu u bračnoj zajednici (2,48%), te udovice (8,15%). Isto tako analizom podataka o njihovom radnom statusu utvrđena je zastupljenost gotovo svih kategorija: domaćice (33,57%), nezaposlene (26,63%), zaposlene (23,01%), povremeno zaposlene (7,61%), umirovljenice (5,68%), te studentice (3,38%).

Analizirajući odgovore, stavove, promišljanja i prijedloge koje su izrekle sudionice ankete, nameće se niz teza kojima je potrebno posvetiti pozornost, kaže se u analizi, pogotovo što neke od njih potvrđuju zadržavanje elemenata iz prošlosti, neke ih svrstavaju u moderni život uvjetovan globalizacijskim trendovima.

ma. UN-ovi Milenijski razvojni ciljevi (MDGs) pokazuju da su, samo tri godine do roka njihova planiranog otvarenja (2015.) žene nastavljaju biti siromašnjima od muškaraca. Dok je više djevojčica u osnovnoj školi, velika se disproporcija pojavljuje u srednjoj koju, osim toga, rjeđe pohađaju siromašniji.

> [POVRATAK NA SADRŽAJ](#)

→ Trebaju li se lokalne zajednice zaduživati i s kojim razlogom?

Je li fiskalna decentralizacija pravi način da se zemlje Jugoistočne Europe suoče s finansijskim problemima i osnaže investicije na lokalnoj razini? Ima li u toj oblasti otvorenih pitanja, nedovoljno kapaciteta i jasnih vizija? Ovim su se pitanjima 1. i 2. studenog u Budvi na međunarodnoj konferenciji "Budućnost fiskalne decentralizacije u Jugoistočnoj Europi" bavili predstavnici lokalne samouprave i ekspertri iz 12 zemalja članica NALAS-a (Mreže udruga lokalnih vlasti Jugoistočne Europe) koju je NALAS organizirao zajedno s Ministarstvom financija Crne Gore i Zajednicom općina Crne Gore, a uz potporu Vijeća Europe, Svjetske banke, oEES-a, njemačke i švicarske vlade te Moody's-a. Skupu su nazočili predstavnici Udruge općina i Udruge gradova kao i Niko Raič iz hrvatskog ministarstva financija.

U pozdravnom govoru crnogorski ministar financija Milorad Katnić napomenuo je da kriza tjera na veću efikasnost i pružanje boljih usluga s postojećim izvorima sredstava, ali da se zajedničkim snagama svi subjekti, od države preko lokalne samouprave do građana, trebaju potruditi u stvaranju inspirativnog poslovnog okruženja koje će se uspješnije nositi s nezaposlenošću i siromaštvom. NALAS-ov dopredsjednik Anton Peršak, načelnik općine Trzin u Sloveniji, naglasio je da se prigodom ocjenjiva-

nja trendova u fiskalnoj decentralizaciji treba držati nekoliko čimbenika: primjene plana nacionalne reforme fiskalne decentralizacije, razine dijaloga unutar državnog sustava te finansijskih pokazatelja. U prvom slučaju pokazalo se čak da u posljednjih nekoliko godina nije zabilježen nikakav napredak u zemljama NALAS-a

(naprotiv – u Moldovi, Rumunjskoj i Sloveniji zabilježeni su trendovi re-centralizacije).

Anthony Levitas, vrhunski ekspert za lokalne finacije i stalni NALAS-ov suradnik rekao je da je transfer financijskih sredstava sa središnje države na lokalne vlasti nedovoljan odnosno ne omogućava pružanje usluga kakve građani plaćaju i očekuju. U regiji JIE prikupljanje poreza ostaje glavni problem za središnju i lokalne vlasti uz njihovo istodobno međusobno optuživanje za promašaje.

Ante Mađerić, savjetnik gradonačelnika Rijeke za financije, održao je na skupu prezentaciju o iskustvima grada Rijeke u lokalnom zaduživanju i investiranju, a zanimljiva izlaganja imali su i predstavnici drugih gradova u regiji.

Na konferenciji je usvojena Deklaracija (klik za direktan pregled [na mrežnim stranicama Udruge općina](#)), koja stavlja naglasak na unaprjeđenje dijaloga između središnje vlasti i lokalne samouprave, jačanje investičkog kapaciteta lokalne samouprave, osposobljavanje za korištenje EU fonda i korištenje bankarskih kreditnih mehanizama.

> [POVRATAK NA SADRŽAJ](#)

→ Događaji i aktivnosti od listopada do prosinca 2012.

[Održana sjednica Upravnog odbora UORH-a](#)

U Zagrebu je 2. listopada 2012. održana sjednica Upravnog odbora UORH-a. Članovi Upravnog odbora raspravili su nekoliko pitanja značajnih za daljnji rad UORH-a, među kojima izdvajamo zapošljavanje u stručnoj službi i način kandidiranja i izbora tijela UORH-a nakon lokalnih izbora 2013.

[Održana radionica o međuopćinskoj suradnji](#)

U organizaciji Udruge općina 4. listopada u Zagrebu je održana jednodnevna obuka o međuopćinskoj suradnji. U okviru radionice desetak načelnika i rukovodećih službenika lokalnih jedinica moglo je naučiti više o europskim i hrvatskim primjerima dobre prakse suradnje, o tome kako uspostaviti i održati suradnju lokalnih jedinica te se upoznati s konkretnim načinima na koje se suradnja može ostvariti u pojedinim područjima iz samoupravnog djelokruga lokalne samouprave.

[Održana NALAS-ova konferencija o budućnosti fiskalne decentralizacije u jugoistočnoj Europi](#)

U Budvi (Crna Gora) je 1. i 2. studenoga održana međunarodna konferencija pod nazivom "Budućnost fiskalne decentralizacije u Jugoistočnoj Europi". Konferenciju je organizirao NALAS u suradnji s Ministarstvom financija Crne Gore i Zajednicom općina Crne Gore, a uz potporu Vijeća Europe, Svjetske banke, OESE-a, njemačke i švicarske vlade te agencije Moody's. Konferenciji su nazočili predstavnici lokalne samouprave i stručnjaci iz 12 zemalja članica NALAS-a, među kojima i predstavnici Udruge općina, Udruge gradova te predstavnik hrvatskog Ministarstva financija.

[Održan okrugli stol o nacrtu izmjena Zakona o lokalnoj i područnoj \(regionalnoj\) samoupravi i nacrtu Zakona o lokalnim izborima](#)

U Hrvatskom saboru je, u organizaciji udruge GONG i Ministarstva uprave, 12. studenoga 2012. održan okrugli stol o Nacrtu prijedloga Zakona o lokalnim izborima i Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi. Okrugli stol je okupio predstavnike Hrvatskoga sabora, lokalne samouprave, akademske zajednice i civilnoga društva a UORH su predstavljali predsjednik Đuro Bukvić i izvršni direktor Mladen Ivanović.

Predstavnici KOLOS-a u Francuskoj

Dopredsjednici Udruge općina u RH Stjepan Muhek i Ivica Mesić, u svojstvu predstavnika KOLOS-a, sudjelovali su 19. studenog 2012. u Rueil-Malmaisonu, francuskom gradiću nadomak Pariza, na četvrtim susretima francusko-hrvatske decentralizirane suradnje, zajedno s predstavnicima Lipika i Dubrovnika te Split-sko-dalmatinske županije. Susret je održan u sklopu tromjesečnog festivala Hrvatske u Francuskoj "Croatie, la voici". Sudionici su analizirali prednosti i mogućnosti suradnje hrvatske i francuske lokalne samouprave.

Predstavnici općina na studijskom putovanju u Bruxelles

Više predstavnika hrvatskih općina sudjelovalo je na tri studijska putovanja u Bruxellesu, u organizaciji Europske unije, u okviru programa LAF (Local Administration Facility). Teme studijskih putovanja bile su kulturno nasljeđe, upravljanje otpadom i urbana mobilnost. Po prvi je puta suorganizator jednog od studijskih putovanja bio i NALAS.

Hrvatski sabor usvojio zakone važne za održavanje lokalnih izbora

Na 6. sjednici Hrvatskog sabora usvojene su izmjene i dopune Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o lokalnim izborima i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe. Time je utvrđen pravni okvir na temelju kojega će se provesti lokalni izbori u svibnju 2013.

[> POVRTAK NA SADRŽAJ](#)

Impressum

Izdavač: Udruga općina u RH
Uredništvo: Udruga općina u RH
Hrgovići 59, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: +385 1 3689 152; 154; 153
Fax: +385 1 3637 116
e-mail: info@udruga-opcina.hr
web: http://www.udruga-opcina.hr/

Komentare, vijesti i ostale priloge šaljite na: info@udruga-opcina.hr

Grafičko oblikovanje: Nina Ivanović
Naslovnica: Pogled na zagrebačku katedralu (autorica: Nina Ivanović)

[> POVRTAK NA SADRŽAJ](#)